

KASBGA YO'NALTIRILGAN INGLIZ TILI O'QITISHDA ZAMONAVIY TALABLAR VA SAMARADORLIK OMILLARI

V.X.Shoyuzarova

TerDMAU o`qituvchisi

Elektron pochta: vaziraxon.ru@mail.ru

Annotatsiya. Ushbu maqola kasbga yo'naltirilgan ingliz tili (ESP) o'qitish metodikasining mohiyati, maqsadlari va zamonaviy talablarini o'rganadi. Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili o'qitishning asosiy tamoyillari, o'quv materiallarini tanlash, dars jarayonini tashkil etish va baholash usullari tahlil qilinadi. Shuningdek, o'qituvchining roli, talabalarning ehtiyojlari va o'qitishning samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: kasbga yo'naltirilgan ingliz tili (ESP), o'qitish metodikasi, maxsus leksika, amaliy mashg'ulotlar, autentik materiallar, baholash usullari.

MODERN REQUIREMENTS AND EFFICIENCY FACTORS IN PROFESSIONAL ENGLISH TEACHING

Abstract. This article examines the essence, goals and modern requirements of the methodology of teaching English for professionals (ESP). The main principles of teaching English for professionals, the selection of teaching materials, the organization of the lesson process and assessment methods are analyzed. The role of the teacher, the needs of students and the factors affecting the effectiveness of teaching are also considered.

Keywords: English for professionals (ESP), teaching methodology, special vocabulary, practical exercises, authentic materials, assessment methods.

СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕБОВАНИЯ И ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация. В статье рассматриваются сущность, цели и современные требования методики преподавания английского языка для профессиональных целей (ESP). Анализируются основные принципы профессионально-ориентированного обучения английскому языку, подбор учебных материалов,

организация процесса урока, методы оценки. В нем также рассматриваются роль учителя, потребности учащихся и факторы, влияющие на эффективность преподавания.

Ключевые слова: английский язык для профессионального использования (ESP), методика преподавания, специальная лексика, практические упражнения, аутентичные материалы, методы оценки.

Kirish. Globallashuv davrida kasbga yo'naltirilgan ingliz tili (ESP) o'ziga xos ahamiyat kasb etmoqda. Turli sohalar mutaxassislari uchun ingliz tilini bilish xalqaro miqyosda o'z kasbiy faoliyatini olib borish, zamonaviy texnologiyalarni o'zlashtirish va xorijiy hamkorlar bilan muloqot qilish imkoniyatini beradi. Shuning uchun kasbga yo'naltirilgan ingliz tili o'qitish metodikasini takomillashtirish dolzarb vazifalardan biridir. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 19 maydagi "Chet tillarni o'rganishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5117-son qarori. Bu qaror chet tillarni o'qitish tizimini tubdan isloh qilish, malakali kadrlar tayyorlash, zamonaviy metodikalarni joriy etish va chet tillarini bilish darajasini baholash tizimini takomillashtirishga qaratilgan. Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 29 yanvardagi "Chet tillarni o'rganishni ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 53-son qarori. Bu qaror chet tillarni o'rganishni ommalashtirish, aholining chet tillarini bilish darajasini oshirish, til o'rgatish markazlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash va onlayn resurslardan foydalanishni kengaytirishga qaratilgan.

➤ **Kasbga Yo'naltirilgan Ingliz Tili (ESP)ning Mohiyati va Maqsadi**

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili (ESP) - bu muayyan kasbiy sohalar vakillari uchun ingliz tilini o'qitishga qaratilgan maxsus kurslardir. ESP kurslarining asosiy maqsadi talabalarga o'z kasbiy faoliyatida ingliz tilidan samarali foydalanish uchun zarur bo'lgan til ko'nikmalarini (o'qish, yozish, gapirish, tinglash) shakllantirishdir.

ESP o'qitishning asosiy tamoyillari:

- Ehtiyojga moslashuv: O'quv dasturi va materiallari talabalarning kasbiy ehtiyojlariga moslashtiriladi.
- Maxsus leksikaga e'tibor: O'quv jarayonida muayyan kasbiy sohalarga oid terminlar va iboralar o'rgatiladi.

- Amaliy yo'nalish: Darslar amaliy mashg'ulotlar, rolli o'yinlar, keys-stadilar va loyihalar orqali o'tkaziladi.
- Motivatsiya: Talabalarning qiziqishini oshirish va ularni o'z-o'zini o'qitishga yo'naltirish.

➤ **O'quv Materiallarini Tanlash**

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili kurslari uchun o'quv materiallarini tanlashda quyidagi omillarga e'tibor qaratish lozim:

- Authentiklik: Materiallar real kasbiy vaziyatlarni aks ettirishi kerak.
- Dolzarblik: Materiallar so'nggi tendentsiyalarni va texnologiyalarni qamrab olishi kerak.
- Qiziqarlilik: Materiallar talabalarning qiziqishini uyg'otishi kerak.
- Moslashuvchanlik: Materiallar turli darajadagi talabalarga moslashtirilishi kerak.

➤ **Dars Jarayonini Tashkil Etish**

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili darslarini tashkil etishda quyidagi bosqichlarga e'tibor qaratish lozim:

1. Kirish: Mavzuni e'lon qilish, maqsadni aniqlash va talabalarning oldingi bilimlarini faollashtirish.
2. Ta'lim: Yangi leksika va grammatikani taqdim etish, matnlar bilan ishlash va misollar keltirish.
3. Mashq: Yangi bilimlarni mustahkamlash uchun turli xil mashqlar bajarish (gap tuzish, tarjima qilish, savollarga javob berish).
4. Amaliyot: Kasbiy vaziyatlarni modellashtirish, rolli o'yinlar o'tkazish va loyihalar ustida ishlash.
5. Baholash: Talabalarning bilimlarini tekshirish va ularga o'z vaqtida fikr-mulohazalar berish.

➤ **Baholash Usullari**

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili kurslarida talabalarning bilimlarini baholash uchun quyidagi usullardan foydalanish mumkin:

- Testlar: Leksik-grammatik bilimlar, o'qish va tinglash qobiliyatlarini tekshirish.
- Insholar: Kasbiy mavzularda yozma ishlar bajarish.
- Taqdimotlar: Kasbiy mavzularda og'zaki taqdimotlar qilish.

- Loyihalar: Guruh bo'lib kasbiy loyihalar ustida ishlash.
- Baholash mezonlari: Aniqlik, to'liqlik, mantiqiylik va tilning to'g'riligi.

➤ **O'qituvchining Rolini Oshirish**

Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili o'qituvchisi quyidagi sifatlarga ega bo'lishi kerak:

- Ingliz tilini mukammal bilish.
- O'qitilayotgan kasbiy sohani yaxshi tushunish.
- O'qitish metodikalarini bilish.
- Talabalar bilan muloqot qila olish.
- Ijodkorlik va moslashuvchanlik.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki, Kasbga yo'naltirilgan ingliz tili o'qitish metodikasi zamonaviy talablarga javob berishi va talabalarning kasbiy ehtiyojlarini qondirishi kerak. O'quv materiallarini tanlash, dars jarayonini tashkil etish, baholash usullari va o'qituvchining roli o'qitishning samaradorligiga ta'sir etuvchi muhim omillardir. Bunda til o'qituvchisidan mahorat talab etiladi. Talabalar bilan ishlashda ularning bilim darajasini to'g'ri baholay olishi kerak. Ko'p yillik tajribali o'qituvchilar maslahati va ko'magi yosh o'qituvchilarga ularning malakasi oshishida juda foydalidir.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021 yil 19 maydagi "Chet tillarni o'rganishni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5117-son qarori.
2. Vazirlar Mahkamasining 2020 yil 29 yanvardagi "Chet tillarni o'rganishni ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 53-son qarori.
3. Dudley-Evans, T., & St John, M. J. *Developments in English for Specific Purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge University Press.
4. Hutchinson, T., & Waters, A. *English for Specific Purposes: A learning-centred approach*. Cambridge University Press.
5. Basturkmen, H.*Developing Courses in English for Specific Purposes*. Palgrave Macmillan.
6. Nation, I. S. P.*Learning Vocabulary in Another Language*. Cambridge University Press.